

5.6. Doprava

V regionu Královéhradeckého kraje tvořilo v roce 2004 silniční síť 3,8 tis. km silnic I. až III. třídy. Dálnice či rychlostní komunikace v kraji nejsou, což přispívá ke zhoršené dopravní dostupnosti kraje, výrazně horší dopravní napojení pak vykazují především horské oblasti. Za sledované pětileté období se délka silniční sítě v podstatě nezměnila.

Silniční systém se ke konci roku 2004 opíral o 430 km silnic I. třídy, tj. zhruba desetina všech silnic kraje: jednak je to silnice I/11 (přivaděč od Prahy), která navazuje na první etapu dálnice D 11 ukončenou u Poděbrad. Tato silnice je součástí mezinárodního tahu E 67 z Prahy do Hradce Králové a do Wroclavi (Polsko), pak pokračuje východním směrem na Ostravu. Dále je to silnice I/33 směřující od Pardubic přes Hradec Králové a Náchodsko na již zmiňovanou Wroclav a silnice I/35 (součást mezinárodního tahu E 442) protínající kraj od severozápadu k jihu, tj. od Liberce přes Jičín a Hradec Králové dále na Olomouc.

Hustota silniční sítě Královéhradeckého kraje ($0,79 \text{ km/km}^2$) je mírně vyšší než průměrná hustota silniční sítě České republiky ($0,70 \text{ km/km}^2$), což odpovídá vyšší sídelní hustotě. Ze dvou třetin převažují vozovky III. třídy, silnice II. třídy tvoří necelou čtvrtinu silniční sítě. V rámci kraje má nejhustší silniční síť okres Jičín ($1,0 \text{ km/km}^2$) a Hradec Králové ($0,89 \text{ km/km}^2$), tzn. okresy s vyšší hustotou sídel, nejnižší hustotu silniční sítě vykazuje výrazně hornatý a řídko osídlený okres Trutnov ($0,57 \text{ km/km}^2$).

Tab. 5.6.1 Délka silnic a dálnic a dopravní prostředky

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Délka silnic a dálnic (km)	3 755	3 755	3 753	3 751	3 754	100,0
z toho:						
silnice 1. třídy	429	429	428	428	430	100,3
rychlostní komunikace	-	-	-	-	-	x
dálnice v provozu	-	-	-	-	-	x
Dopravní prostředky						
motocykly	58 106	55 507	55 712	55 047	55 077	94,8
osobní automobily	190 793	195 654	199 087	204 548	210 608	110,4
nákladní vozidla	14 668	15 814	17 065	17 839	19 297	131,6
silniční tahače	1 296	1 412	1 389	1 345	1 262	97,4
návěsy	1 762	1 877	1 871	1 612	1 660	94,2
autobusy	909	859	1 004	931	921	101,3

Ke konci roku 2004 bylo na základě centrálního registru vozidel evidováno na území Královéhradeckého kraje celkem 357,4 tisíc provozovaných vozidel, tj. o 7,1 % více než ve výchozím roce sledovaného období. Z hlediska typu motorových vozidel bylo nejvíce osobních automobilů, celkem 210,6 tisíc, na celkovém počtu vozidel se podílely téměř 59 %. V průběhu pěti let byl zaznamenán jejich nárůst o více než desetinu, absolutně o téměř 20 tisíc. Nejvyšší nárůst byl však zaznamenán u nákladní přepravy. Počet nákladních vozidel, ale i silničních tahačů spolu s návěsy se výrazně zvýšil především z dlouhodobého hlediska. Proti roku 1996 přibýly nákladní automobily o téměř dvě třetiny (během posledních pěti let o necelou třetinu), silniční tahače zhruba o čtvrtinu a počet návěsů se zvýšil o 55 %, i když ve sledovaném období se jejich počet mírně snížil. Osobní automobily přibýly proti roku 1996 o více než pětinu. Z dlouhodobého pohledu naproti tomu výrazně ubyly motocykly (o 30,3 %), ale i autobusy (zhruba o desetinu).

Zatímco v roce 2000 připadalo v Královéhradeckém kraji průměrně na 1 km silnic 88,9 evidovaných vozidel (z toho 50,8 osobních automobilů a 3,9 nákladních vozidel) v roce 2004 to již bylo 95,2 evidovaných vozidel celkem (56,1 osobních a 5,1 nákladních). V průměru České republiky to bylo v roce 2004 108,1 vozidel celkem na 1 km silnic a dálnic (68,7 osobních automobilů a 6,7 nákladních vozidel). S výjimkou specifického Hl. města Prahy, kde připadalo na 1 km dálnic a silnic 10 825 evidovaných vozidel, byl tento ukazatel výrazně vyšší v moravských krajích (v Moravskoslezském 167,9, ve Zlínském 139,7 a v Jihomoravském 137,0 vozidel), z českých krajů byl nejvyšší v Ústeckém kraji 106,9 a nejnižší na Vysočině, 65,0 evidovaných vozidel na 1 km dálnic a silnic.

Rozdílný vývoj byl zaznamenán ve výkonech silniční nákladní dopravy. Z kraje bylo v roce 2004 vyvezeno o 253 tis. tun, tj. o 6,4 %, zboží více než na počátku sledovaného období, přitom maximální hodnotu tento ukazatel dosáhl v roce 2002, kdy byl ještě o desetinu vyšší než v roce 2004. Naopak dramatický pokles byl

zaznamenán v dovozu zboží do kraje. Zatímco do roku 2002 dovoz zboží rostl, v roce 2003 došlo k 80 % meziročnímu propadu, který pokračoval i v následujícím roce. V roce 2004 bylo tak do kraje dovezeno pouhých 15,7 % zboží dovezeného v roce 2000, tj. 6,4krát méně, proti roku 2002 dokonce 7,5krát méně. Do roku 2002 bylo množství dovezeného zboží do kraje vyšší než množství vyvezeného zboží (v roce 2002 zhruba o desetinu), v roce 2003 dosáhla hodnota dovezeného zboží čtvrtiny vývozu, v roce 2004 to již bylo pouhých 16,2 %. Přeprava zboží v rámci Královéhradeckého kraje se ve sledovaném období výrazně zvýšila, i když i u tohoto ukazatele byl vývoj rozdílný. V letech 2000 – 2002 se přeprava zboží postupně zvyšovala, v roce 2003 pak množství přepraveného zboží v rámci kraje pokleslo o 27 %. Přesto se v roce 2004 přepravilo zhruba o čtvrtinu zboží více než ve výchozím roce sledovaného pětiletého období.

Tab. 5.6.2 Výkony silniční nákladní a autobusové dopravy

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Vývoz zboží z kraje (tis. tun)	3 961,7	4 396,9	4 633,2	3 930,5	4 214,7	106,4
Dovoz zboží do kraje (tis. tun)	4 335,6	4 302,9	5 122,5	964,4	682,1	15,7
Přeprava zboží v rámci kraje (tis. tun)	12 471,8	16 246,4	18 655,1	13 557,8	15 714,4	126,0
Přeprava cestujících v rámci kraje (tis. osob)	20 644	18 148	19 314	18 558	12 396	60,0
Počet autobusových spojů v rámci kraje	22 616	22 772	23 842	23 842	24 338	107,6
z toho:						
pracovní den	15 927	16 165	16 905	16 905	17 190	107,9
sobota	3 178	3 142	3 302	3 302	3 381	106,4
neděle a svátky	3 511	3 465	3 635	3 635	3 767	107,3

Rozdílný vývoj byl zaznamenán také u osobní přepravy. Přestože se v rámci Královéhradeckého kraje počet autobusových spojů stále plynule zvyšuje (za pět let o 7,6 %, absolutně o 1 722), přeprava cestujících v rámci kraje zaznamenala výrazný pokles. Zatímco v roce 2000 bylo v kraji přepraveno 20,6 mil. cestujících, na konci období to bylo o 40 % osob méně, tzn. pouze 12,4 mil. osob. Pokles využívání autobusové přepravy byl ovlivněn mimo jiné i výrazným nárůstem počtu osobních automobilů.

Železniční síť Královéhradeckého kraje se vyznačuje velkým množstvím regionálních tratí v celkové provozní délce 590 km. Nejdůležitějšími železničními uzly jsou Hradec Králové, Jaroměř a Týniště nad Orlicí, přes které vedou regionálně nejvýznamnější tratě ve směru Praha – Liberec – Letohrad, tj. trať Velký Osek – Chlumec n. C. – Hradec Králové – Týniště nad Orlicí – Lichkov, trať Liberec – Turnov – Stará Paka – Jaroměř – Hradec Králové – Pardubice – Chrudim, trať Turnov – Jičín – Hořice – Hradec Králové a trať Nymburk – Kopidlno – Jičín. Hustota železnic v kraji je 0,13 km/km², což odpovídá průměrné hustotě železniční sítě České republiky. Pro Královéhradecký kraj je velmi důležitá blízkost a snadná návaznost na mezinárodní železniční magistrálu E40, která probíhá přes sousední Pardubický kraj. Také v železniční dopravě se v průběhu sledovaných let zvýšil počet vlakových spojů v rámci kraje, a to zhruba o desetinu, absolutně o 1 142.

Výkony v železniční dopravě měly proti výkonům v silniční dopravě zcela opačný vývoj. Ve sledovaném období došlo k výraznému propadu ve vývozu zboží z kraje z téměř 3 000 tis. tun na pouhých 630 tis. tun, tj. pokles o téměř 80 %, naproti tomu dovoz zboží do kraje zaznamenal téměř pětinaový nárůst. Ke zlomu ve vývoji došlo, stejně jako u přepravy zboží po silnicích, v roce 2002. V rámci Královéhradeckého kraje bylo v roce 2004 železniční dopravou přepraveno 98 tis. tun zboží, což je proti roku 2000 sice nárůst o 39,7 %, od roku 2002, kdy bylo za sledované období přepraveno největší množství zboží (téměř 132 tis. tun) však dochází k dalšímu poklesu.

Tab. 5.6.3 Železniční doprava

Zdroj: Ročenka dopravy MDČR

	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000
Provozní délka železničních tratí (km)	580	583	589	590	590	101,7
Vývoz zboží z kraje (tis. tun)	2 982,8	1 356,5	745,6	669,8	629,5	21,1
Dovoz zboží do kraje (tis. tun)	917,0	622,8	1 199,4	1 211,0	1 083,1	118,1
Přeprava zboží v rámci kraje (tis. tun)	70,3	127,6	131,8	115,7	98,2	139,7
Počet vlakových spojů v rámci kraje	11 108	11 307	12 017	12 017	12 250	110,3
z toho:						
pracovní den	4 288	4 215	4 520	4 520	4 678	109,1
sobota	3 435	3 611	3 656	3 656	3 847	112,0
neděle a svátky	3 385	3 481	3 841	3 841	3 725	110,0

Z porovnání výkonů silniční nákladní dopravy a železniční dopravy za sledované pětileté období vyplynulo, že silniční nákladní dopravou bylo z Královéhradeckého kraje vyvezeno 3,3krát více zboží a 3,1krát více zboží do kraje dovezeno než po železnici. Stále vzrůstající význam nákladní silniční přepravy dokumentuje i množství přepraveného zboží v rámci samotného Královéhradeckého kraje: využitím silniční nákladní dopravy bylo přepraveno 76,7 mil. tun zboží, zatímco po železnici bylo za stejné období přepraveno pouze 544 tis. tun zboží, tzn. necelé jedno procento.